

Sygn. akt I C 152/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Skrzypiec

Protokolant sekr. sąd. Małgorzata Borysewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2013 roku w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa P. M. i S. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. D. kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lipca 2011r.,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda rentę miesięczną w kwocie 100 zł (sto złotych), płatną z góry do dziesiątego dnia każdego kolejnego miesiąca, poczynając od 1 sierpnia 2013r., wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności,

III. oddala powództwo S. D. w pozostałej części,

IV. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

V. odstępuje od obciążania powoda S. D. kosztami sądowymi,

VI. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki P. M. kwotę 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 marca 2010r.,

VII. oddala powództwo w pozostałej części,

VIII. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.088 zł (dwa tysiące osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

IX. odstępuje od obciążania powódki P. M. kosztami sądowymi.

Sygn. akt IC 152/13

UZASADNIENIE

Powodowie P. M. i S. D. złożyli w dniu 8 lutego 2013r. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie pozew przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o:

1. zasądzenie na rzecz powódki P. M.:

- kwoty 180.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 grudnia 2009r.

- kwoty 30.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 grudnia 2009r.

2. zasądzenie na rzecz powoda S. D.:

- kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22 maja 2011r.

- kwoty 40.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 maja 2011r.

- kwoty 21.450 zł tytułem skapitalizowanej renty,

- renty w kwocie 600 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1 stycznia 2012r., płatnej do 10. dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu pozwanemu w zakresie rat wymagalnych w chwili wyrokowania oraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli następujące okoliczności. W dniu 12 lutego 2009r. na trasie nr (...) B. doszło do zderzenia samochodu marki R. (...), kierowanego przez D. S., z samochodem marki D. (...). W wypadku zginął S. D., który podróżował jako pasażer samochodu marki R. (...). Sprawcą wypadku okazał się D. S. wobec którego wszczęto postępowanie karne o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. w zbiegu z art. 177 § 1 k.k. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Koszalinie D. S. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu. Powódka P. M. była narzeczoną S. D. i matką jego dziecka- małoletniego powoda S. D.. Do wypadku doszło w okresie, w którym powódka i jej narzeczony podejmowali czynności zmierzające do sformalizowania trwającego dwa lata związku. W lipcu 2008r., gdy dowiedzieli się, że zostaną rodzicami, podjęli decyzję o ślubie. Dnia 6 stycznia 2009r. Sąd Rejonowy w Koszalinie wydał postanowienie zezwalające niepełnoletniej wówczas powódce na zawarcie związku małżeńskiego z S. D.. Syn powódki i S. D. urodził się w dniu 14 marca 2009r. Wyrokiem z dnia 18 listopada 2010r. Sąd Rejonowy w Koszalinie ustalił, że S. D. jest ojcem S. M. i nadał małoletniemu nazwisko ojca - "D.". W związku z zaistniałymi okolicznościami pełnomocnik powodów wystąpił do pozwanego Towarzystwa (...) z żądaniem wypłaty zadośćuczynienia i odszkodowania. W dniu 31 marca 2010r. pozwany przyznał powódce kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 10.000 zł tytułem odszkodowania, natomiast w dniu 25 lipca 2011r. przyznał małoletniemu powodowi kwotę 5.000 zł tytułem odszkodowania, a kilka miesięcy później, w grudniu 2011r., rentę alimentacyjną w wysokości: od kwietnia 2009r do grudnia 2011r. po 350 zł miesięcznie, od stycznia 2012r. po 400 zł miesięcznie. Po śmierci narzeczonego powódka znalazła się w bardzo trudnej sytuacji życiowej. Do chwili śmierci S. D. zapewniał jej utrzymanie, a w chwili obecnej jedynym źródłem jej utrzymania jest dodatek do zasiłku rodzinnego w wysokości 70 zł oraz dodatek przyznawany z tytułu samotnego wychowywania dziecka w wysokości 170 zł. Sytuacja materialna powódki pogorszyła się jeszcze bardziej, kiedy w dniu 21 lutego 2012r. przyszło na świat jej drugie dziecko. Matka powódki nie jest w stanie wesprzeć ją finansowo, gdyż sama utrzymuje się z zasiłku przyznanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Żądane przez powódkę odszkodowanie ma zapewnić jej sytuację życiową zbliżoną do tej, która istniałaby, gdyby jej narzeczony żył. Powódka chciałaby ukończyć technikum gastronomiczne, żeby podjąć w przyszłości pracę, która pozwoli jej samodzielnie się utrzymać. Po śmierci narzeczonego codziennością powódki stało się cierpienie oraz lęk o przyszłość, wywołany utratą oczekiwanego wsparcia. Zmarły był dla powódki wzorem, ukształtował na nowo jej system wartości. Krzywda powódki spowodowana jego śmiercią uzasadnia zapłatę dalszej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 180.000 zł, ponad już wypłaconą przez pozwanego. Małoletni S. D. ma aktualnie cztery lata. Utrata ojca pozbawiła go możliwości dorastania w pełnej, kochającej się i szczęśliwej rodzinie, możliwości zbudowania więzi emocjonalnej z ojcem a także własnych wspomnień z nim związanych. Małoletni powódz wychowywany przez matkę jest teraz bardziej podatny na wpływ otoczenia niż chłopiec w wychowaniu, którego ojciec bierze udział. Śmierć S. D. spowodowała również znaczne pogorszenie sytuacji życiowej jego małoletniego syna. Zmarły, na którym ciążył ustawowy obowiązek alimentacyjny, wykonywał zawód tynkarza, a zarobki jakie uzyskiwał pozwalały mu na zaspokajanie potrzeb rodziny. Znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej przejawia się utracie przez małoletniego osobistych starań ojca o jego utrzymanie i wychowanie, utracie wsparcia psychicznego czy utracie szansy na pomoc w przyszłości. Koszt utrzymania powoda obejmuje wydatki na wyżywienie, środki czystości, zapewnienie mieszkania, ubrania czy zabawki. Prawdopodobne jest, że w przyszłości potrzebne będą dodatkowe fundusze na

zapewnienie powodowi opieki na czas nieobecności matki w związku z wykonywaniem przez nią pracy. Możliwości zarobkowe zmarłego były duże i w ocenie powodów wystarczyłyby na to, by zaspokoić potrzeby dziecka.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (wpis o zmianie nazwy został dokonany w KRS w dniu 28 września 2012r. -k.45-52) wniósł w odpowiedzi na pozew o oddalenie powództwa (k.41-43). W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że powódce nie można co do zasady odmówić roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 446 § 4 k.c. Udowodnienia wymaga natomiast istnienie bólu i cierpienia spowodowanego śmiercią S. D.. Akta postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez pozwanego nie pozwalają na jednoznaczne rozstrzygnięcie czy faktycznie istniała silna więź bliskości pomiędzy powódką a jej narzeczonym. W dacie śmierci S. D. oraz w okresie ją poprzedzającym powódka przebywała w (...) Ośrodku (...) w S. (powodem umieszczenia jej tam były kłopoty z nauką oraz problemy z narkotykami), a więc nie tworzyła ze zmarłym typowej rodziny, nawet z nim nie przebywała i nie mieszkała. Spotkania narzeczonych odbywały się sporadycznie, najwyżej raz w miesiącu. Zdaniem pozwanego powódka nie może zasadnie powoływać się na to, że nie może podjąć pracy, gdyż małoletni powód ma już cztery lata i nie wymaga takiej opieki, która kolidowałaby z pracą zarobkową. Urodzenie drugiego dziecka i związane z tym przeszkody w podjęciu zatrudnienia nie powinny mieć w niniejszej sprawie żadnego znaczenia. Zdaniem pozwanego żądanie przez powodów dalszych kwot ponad już wypłacone nie znajduje żadnego uzasadnienia w przedłożonych w sprawie dowodach.

Na rozprawie w dniu 23 lipca 2013r. (k.104) pełnomocnik powodów oświadczył, że renty skapitalizowanej dochodzi za okres od momentu urodzenia się dziecka do końca 2011r., a nadto, że żądana kwota renty uwzględnia już wypłacane przez pozwanego świadczenie w kwocie 400 zł. miesięcznie

SĄD USTALIŁ NASTĘPUJĄCY STAN FAKTYCZNY

W dniu 12 lutego 2009r. zginął w wypadku samochodowym S. D.. Do wypadku doszło z winy D. S. - kierującego pojazdem marki R. (...) o nr rej (...), w którym S. D. podróżował w chwili zdarzenia jako pasażer. W dacie wypadku posiadacz pojazdu R. (...) nr rej. (...) ubezpieczony był w (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów.

Niesporne, a nadto dowody:

- odpis skrócony aktu zgonu (k.9)

Powódka P. M. była narzeczoną S. D.. Parą zostali na dwa lata przed jego śmiercią, ale znali się już wcześniej, gdyż mieszkali po sąsiedzku w jednym domu w K.: powódka ze swoją matką E. R. na parterze, a S. D. ze swoją matką w dwupokojowym mieszkaniu na piętrze. Różnica wieku między powódką a jej narzeczonym wynosiła 9 lat.

W dniu 19 kwietnia 2008r., w wieku 16 lat, powódka trafiła do (...) Ośrodka (...) w S. w związku z nierealizowaniem obowiązku szkolnego i stwarzaniem problemów wychowawczych. Pobyt w Ośrodku trwał do 26 maja 2009r. W czasie pobytu w Ośrodku zachowanie powódki uległo ogromnej poprawie, na co w znaczący sposób wpłynęła jej znajomość z S. D.. Powódka pomimo dużych zaległości w nauce zaliczyła drugą klasę gimnazjum i po wakacjach w 2008r. rozpoczęła klasę trzecią. Za dobre sprawowanie otrzymywała często, co najmniej raz w miesiącu, przepustki, w czasie których spędzała czas z S. i widywała się z matką. Powódka nie mogła za bardzo liczyć na wsparcie materialne ze strony matki, gdyż ta nadużywała alkoholu, nie miała stałego zatrudnienia i sama korzystała z pomocy przyznawanej przez ośrodki pomocy społecznej. Finansowo wspomagał powódkę głównie S. D.. On dbał o jej potrzeby, dawał pieniądze na drobne wydatki, kupował odzież, środki higieny, kosmetyki, zabierał samochodem na przepustki. S. D. wspierał powódkę również duchowo. Odwiedzał ją w Ośrodku i często kontaktował się z nią telefonicznie, był bardzo zaangażowany w jej sprawy, mobilizował ją do dalszej nauki. Wychowawcy z Ośrodka zezwalali mu na częstsze niż w przypadku innych wychowanków kontakty z powódką, ponieważ dostrzegali jego pozytywny wpływ na proces jej resocjalizacji i zażyłość łączących obojga relacji. Kiedy latem 2008r. powódka i S. D. dowiedzieli się, że zostaną

rodzicami, postanowił sformalizować swój związek i zaczęli przygotowywać się do narodzin dziecka. Po opuszczeniu przez powódkę Ośrodka mieli zamieszkać u matki S. D..

Dowody:

- zeznania świadka J. L. (płyta z nagraniem k.106)
- zeznania świadka M. T. (płyta z nagraniem k.107)
- zeznania świadka E. R. (płyta z nagraniem k.66)
- zeznania powódki (płyta z nagraniem k.107)
- opinia z 15 stycznia 2010r. (k.100)
- oświadczenia E. R. (k.76-79)
- oświadczenie Z. D. (k.81)

S. D. był z zawodu palaczem, ale nie pracował w swoim zawodzie. Od 1 września 2008r. zatrudniony był na stanowisku tynkarza na budowach wykonywanych przez A. L.. Jego wynagrodzenie wynosiło 1.126 zł brutto miesięcznie (netto 845,17 zł). Umowa o pracę zawarta była na czas określony do dnia 31 sierpnia 2010r. S. D. dorabiał sobie również jako pracownik myjni na podstawie umowy o pracę zawartej na okres od 8 maja 2007r. do 7 maja 2009r. Wynagrodzenie za pracę na pełny etat zostało określone w umowie na kwotę 936 zł., nie mniejszą jednak niż najniższe wynagrodzenie. W dniu 27 stycznia 2007r. S. D. zawarł umowę o dzieło, na podstawie której zobowiązał się do czyszczenia cysterny i pomocy przy spawaniu zbiornika cysterny w okresie od 27 stycznia 2007r. do 31 stycznia 2007r. za wynagrodzeniem 290 zł. W dniu 5 lutego 2007r. i w dniu 1 marca 2007r. z tym samym pracodawcą zawarł kolejne umowy o dzieło. Na podstawie pierwszej z nich zobowiązał się do pomocy przy spawaniu i do czyszczenia zbiornika cysterny, wykonania prac remontowych przy używanej naczepie oraz pomocy przy wymianie podwozia. Zlecone tą umową prace miały być wykonane w okresie od 5 lutego do 26 lutego 2007r. za wynagrodzeniem 1.090 zł brutto. Na podstawie drugiej z umów zobowiązał się do pomocy przy spawaniu, do czyszczenia zbiornika cysterny oraz prac remontowych przy używanej cysternie i aparaturze pomiarowej, za wynagrodzeniem 450 zł brutto. Druga umowa miała być wykonana w okresie od 1 marca do 9 marca 2007r. W 2007r. był okres, kiedy S. D. nie uzyskiwał dochodów z pracy i otrzymywał pomoc z ośrodka pomocy społecznej.

Dowody:

- umowa o pracę (k.28)
- umowa o pracę (k.75)
- umowa o dzieło (k.85,86)
- umowa o dzieło (k.88)
- zaświadczenie (k.57)
- decyzja o przyznaniu zasiłku (k.56)

Postanowieniem z dnia 6 stycznia 2009r. Sąd Rejonowy w Koszalinie zezwolił małoletniej jeszcze wtedy powódce na zawarcie związku małżeńskiego z S. D..

Dowód - postanowienie SR w Koszalinie (k.11)

W chwili śmierci S. D. powódka była w ósmym miesiącu ciąży. Wiadomość o śmierci narzeczonego została jej przekazana w Ośrodku w obecności jej matki i dyrektora placówki. Wiadomość ta bardzo nią wstrząsnęła. Powódka razem z matką wróciła do domu i wzięła udział w pogrzebie narzeczonego. Przez długi czas nie mogła poradzić sobie z jego utratą i rozpacziała. Mobilizujący wpływ na nią miało przyjście na świat dziecka. Syn powódki S. D. urodził się w dniu (...) w K.. Ojcostwo S. D. zostało ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 18 listopada 2010r.

Dowody:

- odpis wyroku z dnia 18 listopada 2010r. (k.12)
- zeznania świadka E. R. (płyta z nagraniem k.66)
- zeznania świadka J. L. (płyta z nagraniem k.66)
- zeznania świadka M. T. (płyta z nagraniem k.107)
- zeznania powódki (płyta z nagraniem k.107)
- opinia z 15 stycznia 2010r. (k.100)
- zaświadczenie z dnia 27 marca 2009r. (k.55)

Powódka i jej syn pozostawali na utrzymaniu E. R., która do czasu uzyskania przez córkę pełnoletniości otrzymywała na wnuka zasiłek rodzinny w kwocie 68 zł oraz dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka w wysokości 170 zł miesięcznie. Od chwili ukończenia osiemnastu lat świadczenia te otrzymuje powódka. Sytuacja materialna rodziny po śmierci S. D. była bardzo trudna. W pierwszych miesiącach po narodzinach syna powódki, pomocy udzielali jej ojciec zmarłego S. Z. D. oraz były pracodawca A. L.. Z. D. kupował pieluchy i mleko, a A. L. organizował inne potrzebne rzeczy dla dziecka. Dzięki jego pomocy powódka mogła również wraz z dzieckiem pojechać do Ośrodka (...) w S., żeby zaliczyć zaległy materiał i napisać testy gimnazjalne na zakończenie trzeciej klasy. A. L. zawiózł ją tam nieodpłatnie samochodem, a potem przywiózł.

Dowody:

- opinia z 15 stycznia 2010r. (k.110)
- zeznania świadka M. T. (płyta z nagraniem k.66)
- zeznania powódki (płyta z nagraniem k.107)
- decyzja o przyznaniu zasiłku (k.25)
- decyzja o przyznaniu zasiłku (k.26,27)
- oświadczenie E. R. (k.80)

Latem 2009r. powódka jeździła do pracy nad morze, a we wrześniu podjęła naukę w szkole zawodowej o profilu handlowym. Sytuacja rodzinna i finansowa - matka nadużywała alkoholu, brakowało pieniędzy na utrzymanie - zmusiła ją jednak do przzerwania nauki po kilku miesiącach. Powódka zajmowała się dzieckiem, a jej matka podejmowała różnego rodzaju prace dorywcze, zdarzało się też, zwłaszcza w okresie letnim, że obie na przemian pracowały i zajmowały się dzieckiem. Na początku 2011r. powódka poznała swojego obecnego partnera życiowego i zamieszkała z nim i małoletnim powodem w wynajętym lokalu. Koszt wynajmu wynosi około 1.300 zł miesięcznie. Z nowym partnerem powódka ma dwoje dzieci: jedno w wieku 1,5 roku, drugie w wieku dwóch miesięcy. Małoletni S. otaczany jest przez partnera matki taką samą troską, jak jego przyrodnie rodzeństwo. Powódka zajmuje się dziećmi, a jej partner pracuje dorywczo na budowach, by zarobić na utrzymanie rodziny.

Dowody:

- zeznania powódki (płyta z nagraniem k.107)
- zeznania świadka E. R. (płyta z nagraniem k.66)
- oświadczenie powódki (k.89,90)

Potrzeby małoletniego powoda rosną wraz z jego wiekiem. Początkowo najpoważniejszym wydatkiem, poza pierwszą wyprawką dla dziecka, były pieluchy jednorazowe i środki higieny. Po kilku miesiącach karmienia piersią doszedł wydatek na mleko, a potem na inne produkty żywnościowe, które podobnie jak wydatki na zakup odzieży rosły stopniowo wraz z rozwojem dziecka. Małoletni powód jest dzieckiem nadpobudliwym, wymagającym zwiększonej uwagi. Zgodnie z zaleceniem pediatry chłopiec powinien być zbadany przez psychologa w celu postawienia właściwej diagnozy, gdyż istnieje podejrzenie, że cierpi on na chorobę (...). Pierwsza wizyta u psychologa ma się odbyć w sierpniu tego roku. Powód w porównaniu do swoich rówieśników gorzej radzi sobie z mówieniem przez co wymaga pomocy logopedy. Zajęcia w poradni logopedycznej odbywają się w ramach świadczeń refundowanych tylko raz w miesiącu. Powód ma obecnie 4 lata i jest w wieku przedszkolnym. Do przedszkola jednak nie uczęszcza z powodu braku wystarczających środków finansowych. Miesięczny koszt pobytu wraz z wyżywieniem kosztuje w przedszkolu prywatnym około 500 zł, a w przedszkolu publicznym - około 350 zł. O miejsce w przedszkolu publicznym jest trudno, a przeszkodą w przypadku syna powódki jest, jak dowiedziała się powódka, brak meldunku. Zajęcia sportowe z piłki nożnej, na które powódka chciałaby posłać syna, są odpłatne. Ich miesięczny koszt wynosi około 65 zł. Wydatki miesięczne związane z utrzymaniem powoda, dotyczące zakupu żywności, środków, leków i odzieży kształtują się w wysokości około 368 zł. Do tego dochodzą jeszcze drobne wydatki na zabawki.

Dowody:

- zeznania powódki (płyta z nagraniem k. 107)
- oświadczenie powódki z dnia 3 czerwca 2013r. (k.89,90)
- oświadczenie powódki z dnia 14 lipca 2011r. (k.87)

Pismem z dnia 9 listopada 2009r. pełnomocnik powódki wystąpił do pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednia nazwa) z żądaniem wypłaty w terminie 30 dni odszkodowania w kwocie 50.000 zł za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci S. D. oraz zadośćuczynienia w kwocie 200.000 zł za doznaną krzywdę. Pismem z dnia 31 marca 2010r. pozwany zawiadomił pełnomocnika powódki, że przyznał powódce kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 10.000 zł tytułem odszkodowania.

Pismem z dnia 18 kwietnia 2011r. pełnomocnik małoletniego powoda wystąpił do pozwanego z żądaniem zapłaty w terminie 30 dni kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną przez powoda wskutek śmierci ojca, kwoty 120.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej oraz renty miesięcznej w wysokości 2.000 zł, płatnej od 14 marca 2009r. W odpowiedzi na to wezwanie pismem z dnia 25 lipca 2011r. pozwany zawiadomił pełnomocnika powoda, że przyznał powodowi odszkodowanie w kwocie 5.000 zł, a kolejnym pismem z dnia 16 grudnia 2011r. zawiadomił go o przyznaniu renty alimentacyjnej w wysokości po 350 zł miesięcznie za okres od kwietnia 2009 do grudnia 2011r i 400 zł miesięcznie od 1 stycznia 2012r. Wszystkie przyznane świadczenia zostały powodom wypłacone.

Niesporne, a nadto dowody:

- pismo z dnia 9 listopada 2009r. (k.13-17)
- pismo z dnia 18 kwietnia 2011r. (k.18-21)

- pismo z dnia 31 marca 2010r. (k.22)

- pismo z dnia 25 lipca 2011r. (k.23)

- pismo z dnia 16 grudnia 2011r. (k.24)

SĄD ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE

Roszczenia powodów okazały się częściowo zasadne.

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń za szkodę wyrządzoną powodom stanowi art. 822 § 1 i § 4 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152).

Zgodnie z art. 822 § 1 i 4 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Do odpowiedzialności odszkodowawczej posiada pojazdu mechanicznego stosuje się ogólne zasady określone w przepisach art. 415 - 449 k.c. Podstawę prawną odpowiedzialności posiadacza pojazdu za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu stanowi art. 436 § 1 k.c. w zw. z 435 § 1 k.c. oraz art. 436 § 2 k.c. W myśl powołanych wyżej przepisów samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. W razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody posiadacze pojazdu mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Również tylko na zasadach ogólnych są oni odpowiedzialni za szkody wyrządzone tym, których przewozili z grzeczności.

W niniejszej sprawie zauważyć należy, że S. D. podróżował jako pasażer pojazdu marki R. (...), a kierujący tym pojazdem został uznany za winnego spowodowania wypadku (okoliczność bezsporna). Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zbędne było w tej sytuacji ustalanie czy zmarły był przewożony z grzeczności i czy odpowiedzialność posiadacza kształtowała się na zasadzie winy czy ryzyka, zwłaszcza, że sam pozwany swojej odpowiedzialności nie kwestionował.

Podstawę prawną roszczeń pozwu stanowi przepis art. 446 k.c. Zgodnie z jego treścią jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Krąg osób uprawnionych do odszkodowania oraz osób uprawnionych do zadośćuczynienia został określony identycznie. Do kręgu tego należą wyłącznie najbliżsi członkowie rodziny zmarłego. W ocenie Sądu o tym czy mamy do czynienia z najbliższym członkiem rodziny decydować powinny faktyczny stopień bliskości ze zmarłym i faktyczny,

nie koniecznie wynikający z więzów pokrewieństwa czy powinowactwa, stosunek ukształtowany na podobieństwo formalnego stosunku prawnorodzinny (podobnie A. G. i A. O. w Komentarzach do art. 446 Kodeksu cywilnego zamieszczonych w Systemie Informacji Prawnej Lex). Odnośnie małoletniego powoda nie ma wątpliwości, że jako syn zmarłego, należy on do kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia i odszkodowania. Wątpliwości dotyczyły natomiast osoby powódki, która była narzeczoną zmarłego i matką jego nienarodzonego jeszcze w chwili śmierci dziecka. Powódka i S. D. planowali zawarcie związku małżeńskiego (o planach tych świadczą zeznania świadków i postanowienie Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 6 stycznia 2009r.), ale do realizacji tych planów nie doszło tylko i wyłącznie z powodu tragicznego w skutkach wypadku. Obojga łączyła bardzo silna więź uczuciowa. Dla powódki wychowywanej tylko przez matkę borykającą się z problem nadużywania alkoholu S. D. był osobą, która dawała jej największe wsparcie duchowe i materialne oraz motywację do zmiany swojego zachowania i w pewnym stopniu kształtowała też jej sytuację życiową. Na pozytywny wpływ S. D. na powódkę i proces jej resocjalizacji wskazują zeznania świadków- pracowników (...) Ośrodka (...) w S.. Wprawdzie narzeczeni z racji pobytu powódki w Ośrodku mieszkali osobno, to jednak pozostawali w codziennym kontakcie i wszystkie wolne chwile, kiedy powódka mogła wyjść na przepustkę spędzali razem. Powódka w czasie pobytów w S. faktycznie mieszkała z S. D. u jego matki.

W ocenie Sądu ustalone w sprawie okoliczności pozwalają na przyjęcie, że powódka była najbliższym członkiem rodziny zmarłego S. D..

Pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa art. 446 § 3 k.c. polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia (wyrok SN z dnia 2 grudnia 2009r., I CSK 149/09, LEX nr 607232). Ponadto obejmuje zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na sytuację materialną najbliższych członków rodziny (wyrok SN z 30 czerwca 2004r., IV CK 445/03, Mon. Praw. 2006, nr 6, str. 315). Tytułem przykładu można wskazać spadek aktywności życiowej osoby uprawnionej do odszkodowania, pociągający za sobą spadek lub brak wzrostu dochodów, które z dużym prawdopodobieństwem osoba ta uzyskiwałaby, gdyby nie śmierć osoby bliskiej. Celem odszkodowania jest przede wszystkim umożliwienie uprawnionemu przystosowania się do zmienionych warunków(por. wyrok SN z dnia 26 lipca 2001r., II CKN 889/00

Pogorszenie sytuacji życiowej obu powodów polegało na utracie żywiciela rodziny, który przed śmiercią dostarczał jej środków utrzymania. W przypadku powódki pogorszenie jej sytuacji polegało dodatkowo na utracie osoby, z którą była ona bardzo uczuciowo związana i która dawała jej ogromne wsparcie. Zmarły zapewniał powódce poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji, motywował do nauki i zdobycia zawodu. Dzięki jego wsparciu i zaangażowaniu w stworzenie rodzinie jak najlepszych warunków do życia powódka miała realną możliwość zrealizowania swoich planów zawodowych. Śmierć S. D. plany te zniweczyła. Powódka musiała sama, jako osoba bardzo jeszcze młoda i niedoświadczona, bez pomocy ukochanej osoby u boku, zmierzyć się z zupełnie nową dla niej sytuacją, jaką było przyjscie na świat dziecka i przejąć cały ciężar obowiązków z tym związanych. Wymagało to od niej podejmowania wzmózonych wysiłków w celu zapewnienia sobie i dziecku koniecznego utrzymania.

Małoletni powód został pozbawiony możliwości opieki, starań i troski ojca, co bez wątpienia miało wpływ na sferę materialną. Biorąc pod uwagę to, jak znaczący udział w zapewnieniu powódce odpowiedniego poziomu życia odgrywał S. D. można przyjąć, że małoletni powód mógłby liczyć na co najmniej takie samo zaangażowanie z jego strony. Ustalone w sprawie okoliczności dają podstawę do twierdzenia, że gdyby żył ojciec powoda, to jego starania realnie polepszyłyby warunki życia rodziny.

Ustalając wysokość stosownego odszkodowania należało uwzględnić fakt, że pogorszenie sytuacji życiowej nie ma w przypadku powodów utrwalonego charakteru. Po dwóch latach od śmierci S. D. powódka związała się z nowym mężczyzną, który jak wynika z jej zeznań, przejął na siebie faktycznie obowiązki ojca małoletniego powoda i wychowuje go, troszczy się o niego tak jak o własne dzieci. Okres, w którym powód pozbawiony był drugiego, odmiennej płci opiekuna przypada ten etap jego rozwoju psychofizycznego, w którym zarówno rola matki, jak i ojca w wychowaniu dziecka i kształtowaniu jego osobowości nie jest aż tak istotna jak na późniejszych etapach rozwoju. Dorastanie w założonej przez powódkę i jej nowego partnera rodzinie daje małoletniemu powodowi możliwość korzystania z wzorców zachowań, podobnych do tych, z jakich mógłby korzystać, gdyby żył jego ojciec. Jeśli chodzi o powódkę

wskazać należy, że przez nowy związek odzyskała ona w pewnym sensie poczucie bezpieczeństwa i wsparcia, które zapewniał jej S. D.. Jej nowy partner przejął na siebie część obowiązków, które po śmierci S. D. musiała dźwigać sama. Wprawdzie powódka w dalszym ciągu nie może zrealizować swoich planów zawodowych, to jednak w głównej mierze spowodowane jest to koniecznością sprawowania opieki nad trójką dzieci, z których najmłodsze ma dwa miesiące.

Przedstawione wyżej okoliczności, jak również wysokość dochodów uzyskiwanych przez zmarłego (około 1.500 zł) uzasadniają w ocenie Sądu przyznanie powódce dalszej kwoty 5.000 zł odszkodowania, ponad już wypłaconą kwotę 10.000 zł, a na rzecz małoletniego powoda kwotę 10.000 zł ponad już wypłaconą sumę 5.000 zł z tego tytułu.

Wysokość dochodów zmarłego Sąd ustalił jedynie na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów, gdyż ani powódka, ani świadkowie nie potrafili tej wysokości określić. Z zeznań powódki wynika, że w ostatnim okresie przed śmiercią S. D. pracował u A. L. na całym etacie i dorabiał w weekendy w warsztacie. Z zaświadczenia z dnia 15 grudnia 2008r. (k.57) wystawionego przez A. L. wynika, że zmarły otrzymywał wynagrodzenie miesięczne w wysokości 845,17 zł netto. Na podstawie tego zaświadczenia i na podstawie umów o dzieło oraz umowy o pracę w myjni Sąd ustalił, że prawie drugie tyle zmarły mógł zarobić podejmując pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy. Zauważyć należy, że umowa o pracę w myjni została zawarta na czas określony, który pokrywał się częściowo z okresem zatrudnienia u A. L.. Zważywszy na to, że praca w myjni była również na cały etat jest mało prawdopodobne, by zmarły w okresie świadczenia pracy dla A. L. faktycznie ją w takim wymiarze czasu pracy wykonywał.

Szacując wysokość zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 446 § 4 k.c. należy brać pod uwagę nie tylko dramatyzm doznań, ale również poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny wywołany śmiercią, intensywność oraz rodzaj więzi ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia, roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, jak też stopień, w jakim pośrednio poszkodowany będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości oraz zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy i wiek poszkodowanego. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 18 kwietnia 2013r., I ACa 1431/12, LEX nr 1313332). W ocenie Sądu oboje powodów doznało w związku ze śmiercią S. D. krzywdy, która uzasadnia przyznanie im odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia, choć okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia były u każdego z nich inne. Utrata osoby bliskiej zawsze powoduje ból i cierpienie, ale intensywność ich przeżywania oraz rodzaj towarzyszących temu emocji może być u każdego inny. Powódka przeżyła ogromny wstrząs po śmierci S. D. i przez co najmniej kilkanaście miesięcy odczuwała dotkliwą i bolesną dla niej stratę. Często płakała, była smutna i przygnębiona, nie mogła sobie znaleźć miejsca w domu. Śmierć S. D. odebrała jej nadzieje na wspólną przyszłość i zburzyła poczucie bezpieczeństwa. Powódka odczuwała lęk i osamotnienie, była pełna obaw o przyszłość swoją i dziecka, które miało się wkrótce narodzić. Jej wyjątkowo trudna sytuacja materialna niewątpliwie te obawy pogłębiała.

Małoletni powód nie ma za sobą traumatycznych przeżyć związanych ze stratą ojca, gdyż urodził się po jego śmierci. Od drugiego roku życia wychowywany jest przez nowego partnera matki. Obecnie ze względu na swój bardzo młody wiek i nową rodzinę, w której dorasta, nie uświadamia sobie w pełni poniesionej straty, nie odczuwa bólu i żalu, ale kiedyś z pewnością moment ten nastąpi. Doznania jego nie będą jednak już tak intensywne jak u powódki.

Mając na uwadze podniesione wyżej okoliczności Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 40.000 zł zadośćuczynienia ponad wypłaconą kwotę 10.000 zł, a na rzecz małoletniego powoda kwotę 40.000 zł. Łącznie na rzecz powódki zasądzona została więc kwota 45.000 zł, a na rzecz małoletniego powoda - 50.000 zł. Odsetki od kwot przyznanych powodom Sąd zasądził od dat, w których sporządzone zostały przez pozwanego pierwsze pisma informujące o przyznaniu świadczenia. Z dowodów zebranych w sprawie nie wynika, kiedy dokładnie pozwany otrzymał od powodów wezwania do zapłaty, dlatego Sąd mając na uwadze termin określony w art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przyjął, że pozwany pozostawał w opóźnieniu w stosunku do każdego z powodów co najmniej od tej daty, z której pochodzi jego pismo informujące o przyznaniu świadczenia.

Podstawę prawną zasądzenia renty na rzecz małoletniego powoda stanowi powołany wyżej art. 446 § 2 k.c. Zasądzenie renty obligatoryjnej nie jest zależne od tego czy obowiązek alimentacyjny zmarłego był stwierdzony prawomocnym wyrokiem ani od tego czy zmarły ten obowiązek wypełniał. Renta obligatoryjna na rzecz dziecka przysługuje niezależnie od tego czy drugie z rodziców jest w stanie samodzielnie się utrzymać i niezależnie od tego czy świadczenia, które spełniać miał zmarły, spełnia teraz inna osoba. Przepis art. 446 § 2 k.c. przewiduje dwie przesłanki zasądzenia renty: potrzeby osoby uprawnionej oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego. W przeciwieństwie do renty alimentacyjnej z art. 135 k.r.i.o. obejmuje ona wszystkie potrzeby uprawnionego, a nie tylko te usprawiedliwione. Renta ta może być zatem wyższa niż zasądzona na podstawie art. 135 k.r.i.o., ale nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły byłby w stanie świadczyć ze względu na własne możliwości zarobkowe. Z ustalonych na podstawie zeznań powódki okoliczności wynika, że same wydatki na żywność, środki higieniczne, leki i odzież dla małoletniego powoda wynoszą około 370 zł. Gdyby doliczyć do tego zajęcia sportowe (około 65 zł miesięcznie), wizyty prywatne u logopedy (powódka nie potrafiła podać kosztu jednej wizyty, ale można na podstawie informacji dostępnych w Internecie oszacować ten koszt na kwotę około 80 zł miesięcznie), a od września 2012r. (małoletni powód osiągnął wtedy wiek przedszkolny) opłaty za przedszkole prywatne (około 500 zł), to łączna kwota wydatków wyniesie około 900 do 1000 zł. Z porównania sumy wydatków i zarobków zmarłego wynika, że maksymalna kwota, jaką zmarły mógłby świadczyć na rzecz małoletniego powoda wynosi 500 zł (1.500 zł : 3 członków rodziny). Uwzględniając powyższe oraz fakt wypłaty przez pozwanego od stycznia 2012r. renty w wysokości 400 zł miesięcznie, a za okres od 1 kwietnia 2009r. do 31 grudnia 2011r. skapitalizowanej renty obejmującej świadczenia miesięczne w wysokości po 350 zł, Sąd zasądził od 1 sierpnia 2013r. na rzecz małoletniego powoda rentę miesięczną w kwocie 100 zł, a żądanie dalej idące, jak również żądanie zapłaty renty skapitalizowanej za okres od urodzin dziecka do dnia 31 grudnia 2011r. oddalił. Wskazać należy, że małoletni do tej pory poza rentą otrzymywał świadczenia socjalne w wysokości 238 zł (170 zł + 68 zł), a później w kwocie nieco większej, bo 240 zł (170 zł + 70 zł) i ostatnio 247 zł (170 zł + 77 zł). Z kwotą renty łączna wysokość otrzymanych przez powoda świadczeń wynosiła w przeliczeniu na miesiąc minimum 590 zł miesięcznie (240 zł + 350 zł) do dnia 31 grudnia 2011r., a od dnia 1 stycznia 2012r. - 640 zł miesięcznie, a więc więcej niż usprawiedliwiały to możliwości zarobkowe zmarłego. Zasądzając kwotę renty na przyszłość Sąd nie uwzględniał świadczeń wypłacanych z opieki, gdyż te mogą ulec w każdej chwili zmianie ze względu na zmianę sytuacji w rodzinie małoletniego powoda.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie 1. k.p.c. Zgodnie z jego treścią w razie częściowego uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Na koszty poniesione przez każdą ze stron składały się wyłącznie koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł (minimalna stawka dla wartości przedmiotu roszczeń każdego z powodów). Uwzględniając, że powód wygrał sprawę w 45%, a powódka w 21%, Sąd po skompensowaniu wzajemnych roszczeń stron z tytułu zwrotu kosztów zasądził od małoletniego powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł, a od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.088 zł.